

EL PRINCIPAT I LES ILLES REGISTREN LA SEUA VIDA ANTERIOR

A la recerca del foc

Alçar acta de les seues existències arqueològiques, ha estat per als conservadors del patrimoni català la tasca fonamental dels darrers anys. Una aventura investigadora que a les Illes es mamprèn enguany. Paral·lelament, i a l'igual que al País Valencià, el nombre d'excavacions ha experimentat un notori augment.

Ismael L. Belda/Miquel Payeras

El Servei d'Arqueologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, que dirigeix Ramon Ten, atorgà durant 1988 un total de 211 permisos d'excavació, prospecció, neteja, consolidació i restauració.

Exactament, 91 d'aquests foren llicències destinades a excavacions, de les quals, 20, van correspondre a assentaments ibèrics, 18, a l'etapa neolític-bronze, i 18 més a la tar-do-romana.

Es realitzaren 9 prospeccions mentre que les altres 111 concessions anaren dedicades a feines d'urgència o salvament. L'etapa tar-do-romana s'emportà el major volum, amb 54 d'aquestes actuacions, mentre que el període medieval-modern va comptabilitzar 28 operacions dels arqueòlegs.

El Servei Català d'Arqueologia durant el passat any 1988 destinà, per a la recuperació i conservació del patrimoni antic, un total de 37 milions de pessetes. D'aquest pressupost, més de 23 milions foren inversions en la promoció de programes d'investigació arqueològica, i quasi catorze en actuacions de salvament. A aquesta xifra cal afegir 38 milions de pessetes més, procedents d'aportacions complementàries derivades d'empreses privades, altres departaments de la Generalitat i altres instàncies de l'administració —ajuntaments, diputacions, Obres Públiques, INEM, etc.—, més contribucions particulars, que van permetre un balanç feliç per a l'any arqueològic 88.

Un any en què també es va donar per finalitzat el corpus de pintures rupes-tres de Catalunya, amb la documentació de 61 jaciments, abrics o coves del Principat posseïdors d'aquesta mostra policroma de l'estètica primitiva. Un procés d'estudi i catalogació que el Servei començà el 1985. I també va ser 1988 l'any-index per a l'inventari, provisionalment definitiu, dels jaciments escampats per tot Catalunya. Un registre que afecta 23 comarques.

Per a enguany, la Conselleria de Cultura i el seu Servei d'Arqueologia, ha donat un total de 168 permisos: 77 per a excavacions normals o programades, 75 per a excavacions d'urgència i 16 per a començar prospeccions, que suposaran 168 actuacions arqueològiques. El departament compta actualment amb 15 persones en els seus serveis centrals, auxiliades per sis arqueòlegs als serveis territorials de Tortosa, Lleida, Tarragona, Barcelona i Girona. El Servei Territorial d'aquesta capital té un conveni amb la seua Diputació provincial per a dur endavant

el Centre d'Investigacions Arqueològiques.

El pressupost del departament augmentarà notablement. En total, 166 milions passaran per les seues mans destinats, bàsicament, a l'excavació de jaciments —85.000 milions—, a la consolidació i restauració del patrimoni —16 milions—, a l'inventari arqueològic —5'5 milions—, a subministraments —5 milions—, i a l'adquisició, excavació i tancament de jaciments —2 milions—, entre altres despeses. Un conveni amb la Diputació de Lleida col·loca 30 milions de pessetes en aquest important llibre de comptes i un altre amb l'INEM, negociat per mitjà de la Conselleria de Treball, n'afegeix altres 20 més a aquesta enriquidora i fabulosa aventura de salvar la Catalunya pretèrita.

Mapamundi balear

Els plans de la Conselleria de Cultura balear i del seu director general, Jaume Martorell, s'enfoquen enguany cap a la realització de les cartes arqueològiques. Mapes de la situació i l'estat del patrimoni illenc més remot que repassarà, poble a poble, tots els municipis insulars. Les excavacions antigues continuaran obertes, i es mantindrà la

La Generalitat de Catalunya enguany augmentarà notablement el seu pressupost arqueològic.

seua exploració, però no n'hi haurà de noves durant aquest 1989 per no disposar de depòsits pressupostaris.

Vint-i-set milions de pessetes es destinaran a la confecció d'aquestes car-

tes. Una fracció minoritària d'aquest actiu restarà, no obstant això, per a despeses dedicades a les excavacions d'urgència o salvament que pogueren sorgir. Fins ara, sis municipis han vist ja completades del tot les seues respectives cartes. En un termini màxim de sis anys aquestes podran donar lectura i ubicació arqueològica de tota l'antiga vida balear.

Dos equips formats per quatre persones cadascun, més un important grup d'arqueòlegs procedents de cada municipi afectat, col·laboren i treballen intensament en aquesta tasca descobridora. La intenció del director general de Cultura del govern autònom és remetre, després de la finalització d'aquests precisos mapamundis illencs, cada carta al seu municipi corresponent, perquè cada ajuntament pugua tenir-les en compte a l'hora de conduir i aprovar nous plans d'urbanisme i, també, als pagesos, a fi de poder alertar-los sobre jaciments a les seues terres i aportar recomanacions necessàries per a no destruir res amb la seua feina.

El nombre de jaciments s'ha fet imprevisible. «A mesura que realitzen les cartes —comentava Jaume Martorell— anem sorprenent-nos. Com a mitjana, el percentatge d'aquells jaciments que nosaltres calculàvem que existien ha començat a augmentar d'un 70 o 80%. Una xifra que fa variar tots els càlculs anteriors».

Brigada especial

La pluralitat de jaciments i la seua extensió fan impossible l'existència de vigilants pertot arreu. Faria falta molt de personal i un elevat pressupost de despeses en les direccions generals del patrimoni. D'altra banda, no hi ha competències autònomes perquè les conselleries de Cultura puguen disposar de serveis de vigilància organitzats per a protegir permanentment les excavacions arqueològiques. Actualment, aquesta salvaguarda corre a càrrec de tots els ajuntaments i les seues policies municipals, de l'exèrcit de Marina i de les forces i cossos de seguretat de l'estat, que podran intervenir sempre que la Direcció del Patrimoni, o qualsevol altra autoritat competent, ho demane al governador civil de la demarcació corresponent. I, per descomptat, és obligació cívica i civilitzada de qualsevol ciutadà.

L'esperança passa, en part, perquè arribe definitivament la policia del patrimoni. Un cos especial, la crea-

ció del qual va ser promesa pel Ministeri de Cultura quan la Llei del Patrimoni Històric Espanyol fou aprovada. En la seva disposició adicional primera, la nova taula de la llei del ministeri, projectava obrir, dins de la Direcció General de la Policia, un grup d'investigació per a la protecció del Patrimoni Històric que, adscrit a la Comissaria General de la Policia Judicial, hauria d'actuar com a Brigada Especial. Aquest grup, segons estipulava la Llei, hauria d'actuar en col·laboració directa, tant amb el Ministeri, com amb els departaments autonòmics, en «la investigació i persecució de les infraccions que contra la Llei sigen comeses». El Ministeri de Cultura facilitaria l'adequada formació científica al grup, en col·laboració amb el d'Interior. «La policia del Patrimoni seria molt necessària —diuen tècnics i responsables d'arqueologia— però, al cap i a la fi, —afegeixen— tot és educació».

I.L.B.